

17 AĞUSTOS 1999

Ülkemizin depremselliğini toplumun büyük kesimlerine “hatırlatan” bu büyük felakette yitirilenler tekrar anılırken bu tür olaylara hazırlıklı olmak babındaki mütevazı bir örneği de hatırlamakta fayda olduğunu düşünüyorum.

Hazırlık anlamındaki tek örnek olmasa bile en iyi ve tüm ayrıntılarıyla bildiğimiz bir örnek olması nedeniyle bu makalede kendimizi anlatmayı yeğledim. Lakin olay sonrasında sahada yaptığımız gözlemler, çok fazla sayıda olmasa bile bazı kurum ve kuruluşların da gerekli müdahale kurgularını **önceden** yaptıklarının kanıtıydı. Ancak bu gözlemler genel anlamdaki hazırlık düzeyinin yeterlilikten çok uzak olduğunu, fakat toplumsal reflekslerin sayesinde birçok sorunun üstesinden “doğaçlama” şekilde, kısmen de olsa gelinebildiğini gösterdi.

İçişleri Bakanının bize vermeyi lütfettiği plaket, bir gönüllü kuruluşun ne denli kritik bir konuda oldukça etkin bir hizmet verebileceğinin bir anlamda “tasdiki” niteliğinde. Bu noktaya nasıl gelinebildiğini anlatmanın, halen olası bir Marmara Depremi için yapılmaya gayret edilen hazırlık çalışmalarına katkısı olabileceğini umuyorum.

Sürecin başlangıç noktası, dönemin İstanbul Sivil Savunma Müdürü Sayın Zekai BÜYÜKSARAÇ’ın 1990 yılında yaptığımız bir girişime olumlu yanıt vermesidir. 1958 yılında yürürlüğe girmiş olan 7126 sayılı yasanın bir maddesi böylece 1990 yılında ilk kez işlerlik kazandı. 1990 yılı Haziran ayında İstanbul Üsküdar’da ilk tatbikat katılımımız gerçekleşti. Bu tatbikat, Sivil Savunmanın telsiz kullanılan ilk tatbikatıydı. Bunu İstanbul ve ülkenin değişik yörelerindeki tatbikatlar izledi. Aynı yıl, dönemin Sivil Savunma Genel Müdürü merhum Ahmet Turan BOZKIR’ın Ankara’daki bir tatbikat esnasında kurumunun yaptığı bir **risk analizi** çerçevesinde bizden somut bir destek talebinde bulunması ile ikinci aşama gerçekleşti. Üçüncü aşama ise bizlerin 1991 yılı başında, Birinci Körfez Savaşı esnasında bizden beklenen kritik katkıyı sağlamamızla yaşandı ve bu gelişme Kamu Yararına Çalışan Dernek olarak tescilimizin yolunu da açtı. **1993 yılında Sivil Savunma ile Cemiyetimiz arasında imzalanan Protokol ise süreci kurumsallaştırdı.** Böylece afet gönüllülüğün ülkemizde kurumsallaşmasının ilk örneği de sergilenmiş oldu. (Protokol imzası aşamasından önce, daha protokol metninin tasarımı devam ederken 1992 yılında Erzincan Depreminde hizmet vermemiz de ilginç bir ilave anekdotdur. Yukarıda zikrettiğimiz süreçten önce, 1986 yılında dönemin İstanbul Valisi nezdinde yaptığımız ilk girişimin de “uygun mevzuat yok” gerekçesiyle kabul görmediğini de hatırlatmak isterim).

Özetlemek gerekirse, bilinçli ve farkındalık sahibi kamu yöneticilerinin bilinçli, “niyetli” (inisiyatif sahibi) ve donanımlı bir uzman gönüllü kuruluşla buluşması sayesinde önemli bir adım atılmış, böylece 17 Ağustos 1999 tarihinde hizmet verebilmemiz için gerekli temel ortam da oluşmuştur. Bu süreç, çoğu kez dile getirilen “yetersiz mevzuat” savının da geçersizliğini, esas sorunun ise genellikle mevzuatın *okunmaması ve/veya anlaşılmaması, başka bir deyişle farkındalık noksanlığı* olduğunu da göstermiştir.

1999 depremine dek, haberleşmeyi sağladığımız Erzincan, Dinar ve Adana-Ceyhan Depremleri ile Batı Karadeniz Sel Felaketi gibi olaylarda kazandığımız deneyimler ve yapılan gözlemler ise “kurumsal hazırlık” anlamında çok önemli katkılar sağladı.

Ancak 1998 yılı ortalarında olası Marmara Depremi konusunda bilim adamlarının basına yansıyan yoğun uyarıları üzerine Cemiyetimiz konuyla ilgili çalışmalara başladı:

-Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü Deprem Mühendisliği Bölümü ile irtibat kurularak olası risk senaryoları hakkında bilgi edinildi. Sayın Prof.Dr. Mustafa ERDİK iki seçenekli ve ayrıntılı senaryoyu bizimle paylaşarak yapacağımız hazırlık için en önemli veriyi sağladı.

-Bu veri temelinde Kocaeli, Sakarya ve İstanbul'daki Şubelerimizle yerel koşullar konusunda değerlendirmeler yapılarak planlar geliştirildi..

-İstanbul Valiliği İl Afet Yönetim Merkezi ile irtibat kuruldu ve 1999 yılı Temmuz ayında, İtfaiyenin de katkı verdiği bir "mini tatbikat" gerçekleştirildi.

-1998 yılı Ekim ayında Deniz Kuvvetleri Komutanlığı (Donanma Komutanlığı) ile irtibata geçilerek, teşhis etmiş olduğumuz en önemli eksiği oluşturan "İl Kriz ve Afet Yönetim Haberleşme Merkezi" konusunda İzmit Limanında bağlı TCG Gayret Müze Gemisinden yararlanma için girişimde bulunuldu. Donanma Komutanlığı ile imzalanan Protokol Kuvvet Komutanlığı tarafından onaylanmadığı için bu proje gerçekleştirilemedi.

-Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezi ("BKYM") nezdinde girişimde bulunularak işbirliği protokolü önerisinde bulunuldu. (Bu girişim, ilk aşamada 1999 yılı Temmuz ayında alınan olumsuz bir yanıtla sonuçlandı, ancak depremden kısa süre sonra karar revize edildi ve Protokol imzalandı).

-İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü İl Ambulans Servisi ("112") ile irtibat kurularak işbirliği usulleri konusunda mutabakat sağlandı, personele acil durum haberleşmesi konusunda temel eğitimler verildi.

-1999 yılı ilkbaharında İstanbul Valiliği nezdinde girişimde bulunularak İl Haberleşme Hizmet Grubunun Cemiyetimiz katılımıyla toplanması sağlandı, Toplantıda İl Emniyet Müdürlüğü Haberleşme Birimi ile aşinalık sağlandı. (Bu hizmet Grubunun 1988 yılındaki mevzuat gereği oluşturulması sonrasında yaptığı ilk toplantı).

-Orman Genel Müdürlüğü ile irtibat kurularak kurumun haberleşme imkân ve kabiliyetleri hakkında, ayrıca Marmara Bölgesinin kuzeyindeki güvenli alternatif ulaşım yolları olan Orman Yolları ve buradaki kurum yapılanması gibi konularla ilgili bilgiler alındı.

-Gelen davet üzerine, Marmara Üniversitesi Haydarpaşa Kampüsünde Paramedik Branşı öğrencilerine temel haberleşme eğitimi verildi. Bu vesile ile, Anadolu Yakasındaki büyük hastaneler, liman tesisleri ve heliportuna yakın olan bu binada bize olası afetlerde haberleşme ve koordinasyon merkezi olarak yararlanmak üzere donatacağımız bir odanın belirlenmesi önerildi, ancak bu öneriye olumlu yanıt verilmedi.

Bununla beraber, Sivil Savunma Teşkilatı ile ileri düzeydeki bir işbirliği ilişkisinin mevcut olması elimizdeki en önemli avantajdı.

Sonuç itibarıyla "ne zaman nerede olmamız ve ne yapmamız gerektiği" konusundaki öngörülerimiz ve toplam 170 kişilik bilinçli bir saha kadrosunun özverili çalışması sayesinde resimdeki plakete layık bulunduk. İçişleri Bakanlığı dışında Bayındırlık ve İskân Bakanlığının bölge ile irtibatı da büyük ölçüde TRAC ağından sağlandı.

Güncele dönersek, beklenen Marmara Depremine hazırlık konusunun masaya yatırıldığı bu günlerde, yukarıda ayrıntılarını yazdığım bir risk analizi temelli eylem silsilesi örneğinin anlatılmasının faydalı olabileceğini düşündüm.

Gerek Kocaeli Depremi, gerekse Düzce-Kaynaşlı ve Van Depremleriyle ilgili “vaka analizlerine” (İngilizce) aşağıdaki adresten ulaşılabilir (sayfa 31-37):

http://www.itu.int/en/ITU-T/focusgroups/dnrr/Documents/Technical_report-2013-06.pdf

Afetsiz günler dileğiyle,

73!

Aziz ŞASA,TA1E

TRAC Genel Başkanı

(17 Ağustos 1999 Depreminin seyyar haberleşme gönüllüsü)